

Čerešňák, Bedřich

Historické katedry k 25. výročí Února

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. C, Řada historická.
1973, vol. 22, iss. C20, pp. 199-200

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/102174>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

K. E. Džedžula kontaktům vědeckým a kulturním. Oplývá konkrétními daty (zejména pokud jde o univerzitní družbu Kyjev—Debrecen), vztáými především z kulturního života Ukrajinské SSR, i když název slibuje záběr širší.

Sborník je obohacením literatury o nejnovějších dějinách Maďarska jak svým faktickým přínosem odborným, tak skutečností, že se v něm dostávají výsledky vědeckého bádání o této problematice do rukou mezinárodní odborné veřejnosti zase jednou zbaiveny jazykové bariéry, jež je u běžné maďarské produkce pro značnou část badatelů těžko překonatelná.

M. Romportlová-Koukolová

HISTORICKÉ KATEDRY K 25. VÝROČÍ ÚNORA

25. výročí únorového vítězství v r. 1948 vzpomněly katedry historie filosofické fakulty UJEP dvěma akcemi. Dne 27. února 1973 uspořádaly společné veřejné slavnostní zasedání obou kateder. Zasedání, jehož se početně zúčastnili posluchači i zástupci jiných oborů na fakultě, zahájil vedoucí katedry historie a archivnictví prof. dr. František Jordán, CSc. Vzpomněl Vítězného února a jeho vlivu nejen na změnu politické situace ve státě, ale na rozvoj všech oblastí života společnosti. Referát o významu Února pro rozvoj historické vědy proslavil vedoucí katedry historie a etnografie střední a jihovýchodní Evropy prof. dr. František Hejl, CSc. Zevrubně se zabýval rozvojem studia historie na fakultě po r. 1945 a na příkladech ukázal, jak Únor znamenal hluboký kvalitativní zásah do vývoje historiografie na fakultě. Podrobně seznámil s úspěchy, jichž na poli marxistického dějepisectví, které se začalo intenzívně rozvíjet po r. 1948, bylo dosaženo. Rozebral jednotlivé okruhy problémů, jež byly na katedrách zpracovávány. Detailně se zabýval vývojem v oblasti dějin československých a slovanských. Velmi kladně ocenil přínos pracovníků obou kateder k rozvoji marxistické historiografie v naší republice. Obraz zkoumaných problémů v oblasti obecných dějin západoevropských podal a s úspěchy v této oblasti účastníky zasedání seznámil prof. dr. Bedřich Šindelář, DrSc. Ukázal, jak těsné pracovní sepětí badatelů na úseku obecných a národních dějin přineslo bohaté pracovní výsledky. Vývoj studia oboru etnografie rozebral a výsledky marxistické etnografie v českých zemích zhodnotil vedoucí oddělení etnografie prof. dr. Richard Jeřábek, CSc. Vysoce kladně ocenil šťastnou symbiózu etnografie s historií, která umožnila vybědnout po r. 1948 z tápání dosavadních koncepcí etnografie a vedla k tomu, že se marxistická metodologie stala samozřejmou.

Referát o mezinárodních souvislostech Února přednesl dr. Bedřich Čerešňák, CSc., z katedry historie a archivnictví. Podal podrobný obraz mezinárodní situace, za níž došlo k mocenskému střetnutí, které charakterizoval jako další rozvíjení revoluce v Československu v podmínkách měnící se mezinárodní situace. Ukázal Únor jako objekt i subjekt mezinárodní politiky po r. 1945. Upozornil na nebezpečná zkresení v dosavadní, zejména v zahraniční literatuře, která přeceňuje obecný rámec událostí, a varoval před zúžením pohledu na Únor v pracích, které jej vykládají jako problém výlučně vnitřní politiky Československé republiky. Podtrhl nutnost komplexního, marxisticky jedině správného hodnocení Února v celku poválečného vývoje Evropy a světa. Společné zasedání bylo důstojným příspěvkem k oslavám 25. výročí Února.

Druhou akcí pořádanou historickými katedrami byla beseda s účastníky a pamětníky Února na fakultě. Beseda pořádaná 26. února 1973 ve spolupráci s Klubem historiků při fakultní organizaci SSM se zúčastnili prof. dr. František Hejl, CSc., prof. dr. František Jordán, CSc., prof. dr. František Kalousek a prof. dr. Bedřich Šindelář, DrSc. Do problematiky politického vývoje na fakultě uvedl a s průběhem únorových událostí seznámil početné posluchače ve stručném úvodním výkladu prof. dr. František Hejl, CSc. Upozornil především na momenty, které formovaly generaci, jež přišla na vysoké školy po r. 1945, seznámil s politickým vývojem na fakultě před Únorem a upozornil na nejdůležitější momenty Února. V neformální besedě pak odpovídali účastníci na četné dotazy z řad posluchačů. Beseda nebyla jen vzpomínkovou záležitostí, v diskusi byly ozřejmeny skutečnosti, které znamenají nejenom revoluční tradici, ale jsou i důležitým článkem pokračování revolučních tradic a důrazným příspěvkem k prohloubení nejenom vědecké, ale i politickovýchovné práce. Beseda obohatila znalosti posluchačů o nová fakta a přiblížila pro ně v mnohém již knižní historii pohledem přímých účastníků a navíc odborníků.

Obě akce byly důstojným a přitom v nejlepší slova smyslu pracovním příspěvkem k oslavám 25. výročí Února na fakultě.

Pracovníci katedry se aktivně podíleli též na jiných akcích v rámci oslav. Prof. dr. František Jordán, CSc., stejně jako dr. Bedřich Čerešňák, CSc., přednesli diskusní příspěvky o Únoru a vysokých školách a o mezinárodním významu Února na konferenci s mezinárodní účastí, pořádané Ústavem marxismu-leninismu University J. E. Purkyně dne 21. února v Muzeu dělnického hnutí v Brně. Obě vystoupení byla velmi kladně hodnocena.

Vedoucí katedry historie a archivnictví prof. dr. František Jordán, CSc., přednesl hlavní referát na fakultní oslavě 25. výročí Února.

B. Čerešňák

SYMPOZION

PROBLÉMY A ÚKOLY MARXISTICKÉHO ZPRACOVÁNÍ DĚJIN MORAVY

Sympózion věnované problémům a úkolům marxistického zpracování dějin Moravy uspořádala ve dnech 11. a 12. dubna 1972 katedra historie a archivnictví filozofické fakulty University J. E. Purkyně v Brně. Konalo se za účasti historických pracovníků z Brna, Olomouce, Opavy, Ostravy a z menších regionálních středisek, jakož i badatelů z Prahy a z Bratislavy. Proslavené příspěvky byly díky pochopení redakce Časopisu Matice moravské pohotově otištěny (roč. 91, 1972, č. 1/2, str. 2—166).

V úvodní přednášce František Jordán, zabývá se v první řadě otázkou smyslu studia dějin Moravy, vyložil důvody, které vedou v současné době historiky k volbě tohoto tématu. Zmiňuje aktuální význam takového počínu z hlediska veřejného a politického (především ve sféře historické práce je možno prokázat mylná východiska pravicově zaměřeného „moravanství“ a nezdravá rezidua tzv. „moravského separatismu“), položil logicky důraz na vědecký přínos, který lze očekávat od marxistického zpracování dějin Moravy. Význam dějin Moravy v rámci českých národních dějin, ale i ve výzkumu regionálním nelze rozhodně podceňovat. F. Jordán zdůraznil, a toto východisko přijali všichni, kdo se účastnili diskuse, že dějiny Moravy je třeba chápat jako dějiny oblasti, která byla a je součástí českého státu. V soulase s tím vytkl referující za hlavní cíl historického bádání o dějinách Moravy studium obecných problémů, směrů a proudů českých dějin. Teprve na základě takto pojetého zkoumání bude možno pevně určit některé specifické zvláštnosti vývoje Moravy, mj. také ideologii tzv. moravanství. Právem přitom F. Jordán upozornil, že v této ideologii, která si v toku dějin kladla různé cíle, podmíněné záměrům, které měli její nositelé, nelze však nikterak vidět stěžejní problém dějin Moravy.

Postulát zkoumání dějin Moravy a jeho obecné zdůvodnění, ať jakkoli v té rovině, z které vyšel F. Jordán, oprávněně, nemusí pochopitelně přesvědčit každého, kdo má před očima konkrétní problémy, s nimiž se ve vědecké práci setkal. Proto je třeba uvítat, že další referenti si kladli za cíl objasnit na problematice svázané s přípravou dějin Moravy nosnost obou základních přístupových rovin, totiž regionální a národní. Josef Bartoš, zabývá se přípravou dějin Moravy z hlediska regionálního, nekladl si, bohužel, ani okrajově otázku potřeby zkoumat úvahu F. Jordána o vědecké přínosnosti studia dějin Moravy jako celku, který je nadřazen jednotlivým regionům a oblastem. Vzdal se tak v podstatě možnosti vytknout vnitřní vazbu, která existuje mezi vlastivědným bádáním a pokusem o syntézu dějin Moravy. J. Bartoš se spokojil upozorněním na možnosti, které podávají výsledky vlastivědné práce, která právě na Moravě dosáhla značné podpory.

Z hlediska metodologie obecných dějin se zamyslel nad přípravou dějin Moravy Josef Polišenský. Rozvinul podnětnou myšlenku, mající důležitost pro zdůvodnění práce na dějinách Moravy. Ve svém příspěvku, vycházející z teze, že neexistují přehrady mezi obecnou, národní, regionální či lokální historií, konkrétně ukázal, jaký vědecký význam má studium šlechtické společnosti v rámci předbělohorské Moravy pro výklad tragického období českého státu a české společnosti. J. Polišenský přispěl tu ve zkratce k objasnění problému, zda Morava je ústrojím celkem, v jehož hranicích lze uplatňovat mikroanalýzu a srovnáním dospívat k závěrům, jež mají širší platnost. V tom směru můžeme vskutku od dějin Moravy očekávat značné